

Wprowadzenie

Pierwszy numer jedenastego tomu półrocznika „Logopedia Silesiana” otwierają artykuły poświęcone wieloaspektowej problematyce z zakresu zaburzeń ze spektrum autyzmu. Jacek Błeszyński omawia terapię logopedyczną stosowaną w pracy z dziećmi z zaburzeniem ze spektrum autyzmu, wychodząc od istoty podejmowanych działań, zakresu i form prowadzonych czynności oraz współorganizacji procesu wspomagającego.

Z kolei specyfikę problemu nabywania kompetencji językowej przez dzieci z autyzmem wraz z różnorodnością jej uwarunkowań przedstawiają Ewa Boksa i Andrzej Kominek. Naukowcy starają się odpowiedzieć na pytanie o to, czy echolalia jest czynnikiem hamującym, czy też może być jednym z głównych predyktorów dalszego rozwoju mowy.

Ewa Hrycyna – w kolejnym studium nad słownikiem w autyzmie – przechodzi do scharakteryzowania kategorii rzeczy i zdarzeń oraz odpowiadających im wykładników leksykalnych: rzeczowników i czasowników. Na podstawie analizy materiału badaczka podkreśla, że w języku osób z autyzmem, tak jak w języku osób o typowym rozwoju językowym, kategorie rzeczy i zdarzeń są wyraźnie reprezentowane (występują analogie, podobieństwa, ale także różnice w obrębie określonych podkategorii semantycznych i wykładników leksykalnych).

Istotnym aspektem w pracy logopedy jest pomoc choremu w jak najdłuższym zachowaniu podstawowych funkcji życiowych i możliwości komunikacyjnych, ważnych dla zaspokojenia potrzeb autonomii i samodzielności, leżących u podłoża poczucia własnej wartości i godności. Problemowi trudnego, złożonego postępowania terapeutycznego w chorobie neurodegeneracyjnej poświęciły opracowanie Ewa Boksa i Katarzyna Żabińska, skupiając się na jednej z nieuleczalnych chorób neurodegeneracyjnych – stwardnieniu zanikowym bocznym.

Wyzwaniem w pracy terapeutycznej jest wspomaganie umiejętności komunikacyjnych i stymulowanie rozwoju mowy w przypadkach, gdy proces jej nabywania

może być zakłócony. Sofia Kamińska analizowała tendencje dotyczące artykulacyjnych odkształceń grup spółgłoskowych w mowie dzieci ze specyficznym zaburzeniem językowym w celu poznania ogólnych mechanizmów odkształceń artykulacyjnych w tego typu strukturach językowych.

Magdalena Knapik i Paulina Wójcik-Topór przedstawiły zależności diagnozy miodfunkcjonalnej z diagnozą umiejętności prelingwalnych i lingwalnych dziecka w aspekcie rozwoju kompetencji językowej i komunikacyjnej wraz z rekomendacją opracowaną na podstawie przyjętej procedury badawczej.

Kwestiom związanym ze społeczną świadomością istnienia Kultury Głuchych przyjrzała się Katarzyna Niezręcka, podkreślając, jak wiedza w tej dziedzinie jest przydatna w budowaniu właściwych relacji.

Tematem ostatniego z artykułów jest stosowanie terapii miodfunkcjonalnej orofacjalnej. Karolína Červinková, Jana Mironova Tabachová i Kateřina Vitásková zwracają uwagę na możliwość wykorzystania terapii jako metody leczenia pacjentów z obturacyjnym bezdechem sennym.

Dziękuję autorom, recenzentom oraz redaktorom za ich cenny wkład w powstanie tomu i zachęcam wszystkich czytelników – zarówno tych sięgających do artykułów prezentowanych w periodyku „Logopedia Silesiana” od lat, jak również tych, którzy czynią to po raz pierwszy – do nadsyłania oryginalnych opracowań z zakresu szeroko pojętej logopedii, językoznawstwa stosowanego, glotto-dydaktyki oraz nauk pokrewnych (psychologii, pedagogiki i nauk medycznych).

Zapraszając do lektury, życzę, by stała się ona źródłem inspiracji do stawiania dalszych pytań badawczych uwzględniających interdyscyplinarny charakter dziedziny, poszerzania diagnostyki oraz dydaktyki w stanach zaburzeń mowy.

Olga Przybyła

 <https://orcid.org/0000-0001-8924-3102>

Introduction

The first issue of the eleventh volume of „Logopedia Silesiana” opens with articles revolving around multifaceted problems in the realm of autism spectrum disorders. Therein, Jacek Błeszyński discusses speech therapy utilized while working with children affected with an autism spectrum disorder. He dwells upon the essence of actions taken, upon the scope and variety of measures employed and synergizing of the supporting process.

Further, the characteristics of the problem of developing linguistic competence in autistic children, along with the diversity of determinants thereof, is presented by Ewa Boksa and Andrzej Kominek. These scholars are trying to address the question of whether echolalia is an inhibitory factor, or, on the contrary, one of the main promoters of further speech development.

Ewa Hrycyna, on the other hand – in her next study on a dictionary in autism – proceeds to defining categories of things and events and their corresponding lexical exponents, viz. nouns and verbs. Based on the analysis of the pertinent corpus, the researcher emphasizes that in the speech of people with autism, as in the speech of people with typical speech development, categories of things and events are clearly delineated (there are analogies, similarities, but also differences within specific semantic subcategories and lexical exponents).

From the aspect of a speech therapist, it is of import to assist a patient in sustaining routine life- and communicational functions for as long as possible, functions which are critical in satisfying the needs of independence and self-reliance, underlying self-esteem and human dignity. The relevant study of Ewa Boksa and Katarzyna Żabińska focuses on the difficult and complex therapeutic procedure implemented in one of the incurable neurodegenerative diseases – amyotrophic lateral sclerosis.

The very challenge in therapeutic work is to support communication skills and stimulate speech development in cases where the process may be disturbed.

Sofia Kamińska analysed the tendencies related to articulation deformations of consonant groups in the speech of children with a specific speech impediment in order to uncover general patterns of articulation deformations behind these types of linguistic structures.

Magdalena Knapiek and Paulina Wójcik-Topór, on the other hand, present the interrelationship between myofunctional diagnosis and the diagnosis of a child's prelingual and lingual skills in terms of development of linguistic and communicative competences, together with a recommendation based on the adopted research procedure.

Katarzyna Niezręcka focuses on the issues related to the social awareness of the existence of the Deaf Culture, emphasizing how instrumental in developing proper relationships the apposite knowledge is.

The last but not least article concerns the application of orofacial myofunctional therapy. Karolína Červinková, Jana Mironova Tabachová and Kateřina Vitásková emphasize the prospect of utilizing the therapy as a treatment for patients suffering from obstructive sleep apnoea.

Herewith, I would like to thank the authors, reviewers and editors for their valuable contribution to the creation of this volume and at the same time encourage all readers – both those who have been reading the articles of „Logopedia Silesiana” for years, as well as those who will have been doing it for the first time – to submit original studies in the field of broadly conceived speech therapy, applied linguistics, glottodidactics, and related sciences (sc. psychology, pedagogy, and medical sciences).

In inviting you to read, I wish that the volume become a source of inspiration for posing further research problems relating to the interdisciplinary nature of this very domain as well as for fostering diagnostics and didactics in speech disorders.

Olga Przybyła

 <https://orcid.org/0000-0001-8924-3102>